

РЕЧНИК ПОЈМОВА
ЛИКОВНИХ УМЕТНОСТИ
И АРХИТЕКТУРЕ

Том III
Л-0

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ
ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ

АУТОРИ ОДРЕДНИЦА

Ђорђе, АЛФИРЕВИЋ – Ђ. А.
Валентина, БАБИЋ – В. Б.
Владимир, БОЖИНОВИЋ – В. Бож.
Тијана, БОРИЋ – Т. Бор.
Миле, БОЦА – М. Б.
Бранка, ВРАНЕШЕВИЋ – Б. В.
Ана, ВРАЊЕШ – А. В.
Анђела, ГАВРИЛОВИЋ – А. Г.
Зоран, ГАВРИЋ – З. Г.
Жана, ГВОЗДЕНОВИЋ – Ж. Г.
Бранка, ГУГОЉ – Б. Г.
Јелена, ДАВИДОВИЋ КОЛАРОВ – Ј. Д. К.
Предраг, ДРАГОЈЕВИЋ – П. Д.
Александар, ЂУРИЋ – А. Ђ.
Драган, ЖУНИЋ – Д. Ж.
Чедомир, ЈАНИЧИЋ – Ч. Ј.
Владета, ЈЕРОТИЋ – В. Јер.
Вера, ЈОВАНОВИЋ ДУНЋИН – В. Ј. Д.
Богомил, КАРЛАВАРИС – Б. Кар.
Ана, КОСТИЋ – А. К.
Марко, КРСМАНОВИЋ – М. К.
Нина, КРСТИЋ – Н. К.
Миољуб, Кушић – М. Куш.
Ивана, ЛЕМКУЛ – И. Л.
Чедомила, МАРИНКОВИЋ – Ч. М.
Илија, МАРИЋ – И. Мар.
Маријана, МАРКОВИЋ – М. М.
Миодраг, МАРКОВИЋ – М. Мар.
Ивана, МАРЦИКИЋ – И. М.
Драгиња, МАСКАРЕЛИ – Д. М.
Миљана, МАТИЋ – М. Мат.
Дијана, МИЛАШИНОВИЋ МАРИЋ – Д. М. М.
Кристина, МИЛОРАДОВИЋ – К. М.

Љубица, МИЉКОВИЋ – Љ. М.
Првослав, МИТИЋ – П. М.
Александра, МОКРАЊАЦ – А. М.
Марина, ОДАК – М. О.
Душан, ПАЈИН – Д. Пај.
Владислав, ПАНИЋ – В. П.
Сретен, ПЕТРОВИЋ – С. П.
Надежда, ПЕШИЋ МАКСИМОВИЋ – Н. П. М.
Сања, ПИЛИПОВИЋ – С. Пил.
Милан, ПОПАДИЋ – М. Поп.
Уна, ПОПОВИЋ – У. П.
Дубравка, ПРЕРАДОВИЋ – Д. Пре.
Милета, ПРОДАНОВИЋ – М. Про.
Владан, РАДОВАНОВИЋ – В. Р.
Балша, РАЈЧЕВИЋ – Б. Р.
Редакција – Р.
Јована, СТАНОЈЛОВИЋ – Ј. С.
Татјана, СТАРОДУБЦЕВ – Т. С.
Бојана, СТЕВАНОВИЋ – Б. С.
Љиљана, СТОШИЋ – Љ. С.
Данијела, ТЕШИЋ РАДОВАНОВИЋ – Д. Т. Р.
Марка, ТОМИЋ ЂУРИЋ – М. Т. Ђ.
Ирина, ТОМИЋ – И. Т.
Оливер, ТОМИЋ – О. Т.
Миланка, УБИПАРИП – М. Уб.
Милена, УЛЧАР – М. У.
Верена, ХАН – В. Х.
Бранко, ЧОЛОВИЋ – Б. Чол.
Зоран, ШЕВКУШИЋ – З. Ш.
Олга, ШПЕХАР – О. Ш.
Перица, ШПЕХАР – П. Ш.
Мишко, ШУВАКОВИЋ – М. Ш.

СКРАЋЕНИЦЕ.....	8	ЛЕПЕЗА	ЛОГОС	МАКИМОНО (ЕМАКИМОНО, ЕМАКИ)	МАЧКА.....
Л		ЛЕПО.....	ЛОЂА	МАЛА ПЛАСТИКА – в. СИТНА ПЛАСТИКА.....	МАШИНСКА ЕСТЕТИКА У АРХИ- ТЕКТУРИ
ЛАБАРУМ		ЛЕПТИР	ЛОЗА, ЛОЗИЦА.....	МАЛАХИТ.....	МАШИНСКА УМЕТНОСТ, МАШИ- НИЗАМ.....
ЛАБОРАТОРИЈСКА УМЕТНОСТ		ЛЕСТВИЦА	ЛОКАЛИТЕТ.....	МАЛТЕР	МАШТА
ЛАБУД.....		ЛЕТАК – в. ПЛАКАТ.....	ЛОКАЛНА БОЈА – в. БОЈА	МАНАСТИР	МЕАНДАР
ЛАВ		ЛИБИДО	ЛОКВАЊ	МАНДАЛА	МЕГАЛИТ.....
ЛАВИРАЊЕ.....		ЛИВЕЊЕ	ЛОМБАРДИЈСКИ СТИЛ.....	МАНДОРЛА	МЕГАЛОПОЛИС
ЛАВИРИНТ.....		ЛИГАТУРА	ЛОНГИТУДИНАЛНА ГРАЂЕВИНА	МАНИЈЕРА ГРЕКА	МЕГАРОН
ЛАВРА.....		ЛИК	ЛОНЧАРСТВО – в. ГЛИНА.....	МАНИР.....	МЕДАЉА
ЛАДА		ЛИКОВНА КРИТИКА – в. КРИТИ- КА, ИМАНЕНТНА КРИТИКА	ЛОПТА	МАНИР, ФИНИ	МЕДАЉОН У АРХИТЕКТУРИ
ЛАЗУР.....		ЛИКОВНА КУЛТУРА	ЛОРЕМ ИПСУМ	МАНИР, ШИРОКИ	МЕДВЕД.....
ЛАЈТМОТИВ – в. МОТИВ		ЛИКОВНЕ СПОСОБНОСТИ.....	ЛОТОС.....	МАНИРИЗАМ	МЕДИАЛА (МЕДИЈАЛА).....
ЛАК		ЛИКОВНИ ЕЛЕМЕНТИ – в. ЕЛЕ- МЕНТИ СЛИКЕ	ЛУК	МАНСАРДА	МЕДИЈАЛНИ ТОН – в. ТОН.....
ЛАКАТ – в. СТАРЕ МЕРЕ.....		ЛИКОВНИ ЈЕЗИК	ЛУК И СТРЕЛА	МАНУСКРИПТ – в. РУКОПИС.....	МЕДИЈУМ
ЛАЛА.....		ЛИКОВНО ОБРАЗОВАЊЕ	ЛУНЕТА	МАНУФАКТУРА	МЕДРЕСА
ЛАМЕЛА		ЛИКОВНО СТВАРАЛАШТВО.....	ЛУСТЕР.....	МАПА	МЕЗАНИН
ЛАМПЕРИЈА		ЛИКОВНО СТВАРАЛАШТВО	ЛУТКА.....	МАРГИНАЛИЈЕ.....	МЕЈКИНГ АРТ
ЛАНГОБАРДСКА УМЕТНОСТ		ЛИКОВНО СТВАРАЛАШТВО	ЛУЦИДНОСТ.....	МАРГИНАЛНА УМЕТНОСТ.....	МЕЈЛ АРТ
ЛАНГОБАРДСКО ПИСМО		ДЕЦЕ – в. ДЕЧЈЕ ЛИКОВНО СТВАРАЛАШТВО	ЛУЧИЗАМ, РЕЈОНИЗАМ.....	МАРИНА	МЕКА ПРЕВЛАКА.....
ЛАНЕНО УЉЕ		ЛИКОРАВАН – в. ХОРИЗОНТ	Љ	МАРКЕТРИЈА – в. ИНТАРЗИЈА.....	МЕКИ СТИЛ.....
ЛАНТЕРНА		ЛИМ	ЉИЉАН	МАРКСИСТИЧКА ЕСТЕТИКА	МЕМЕНТО МОРИ
ЛАПИДАРИЈУМ		ЛИМУН.....	ЉУБИЧАСТА	МАРМОРАРИ РОМАНИ	МЕМОРИЈАЛНА АРХИТЕКТУРА И УМЕТНОСТ.....
ЛАПИС ЛАЗУЛИ.....		ЛИНЕАРИЗАМ	ЉУБИЧИЦА	МАРМОРИРАЊЕ (МРАМОРИ- РАЊЕ, МЕРМЕРИЗАЦИЈА).....	МЕНЗИЛХАНА, МЕНЗУЛАНА
ЛАРАРИЈУМ		ЛИНЕАРНА ПЕРСПЕКТИВА.....	ЉУЉАШКА.....	МАРТИРИЈУМ.....	МЕНЗОЛА
ЛАРПУРЛАРТИЗАМ		ЛИНЕАРНИ ГРАД.....	ЉУПКО.....	МАСА	МЕНТАЛНА СЛИКА
ЛАСЕР.....		ЛИНЕАРНИ ГРАД.....	ЉУСКАСТА (ЉУСПАСТА) КОН- СТРУКЦИЈА	МАСКА	МЕНХИР
ЛАСЕРСКА УМЕТНОСТ		ЛИНИЈА	М	МАСКАРОН, МАСКЕРОН	МЕРЕ У АРХИТЕКТУРИ
ЛАСИЦА		ЛИНИЈА ХОРИЗОНТА	МАВАРСКА УМЕТНОСТ	МАСЛИНА	МЕРКАНТИЛНА УМЕТНОСТ.....
ЛАСТА.....		ЛИНОРЕЗ	МАВАРСКИ СТИЛ, МУДЕХАР	МАСМЕДИЈИ, МАСОВНИ МЕ- ДИЈИ.....	МЕРМЕР.....
ЛАТИНИЦА – в. ПИСМО		ЛИНОТИСАК – в. ЛИНОРЕЗ	МАВО	МАСОВНА УМЕТНОСТ	МЕРОВИНШКА УМЕТНОСТ.....
ЛАУТА, ЛЕУТ		ЛИРА	МАГАЗА	МАСОНСКИ СИМБОЛИ	МЕРЦ
ЛЕ НАБИ – в. НАБИ		ЛИСИЦА	МАГАРАЦ	МАСТАБА	МЕСЕЦ
ЛЕГАТ		ЛИСТ, ГРАФИЧКИ	МАГИЈСКА УМЕТНОСТ.....	МАСТИКС	МЕСОПОТАМСКА УМЕТНОСТ
ЛЕГЕНДА.....		ЛИСТРИРАЊЕ СТАКЛА.....	МАГИЧНИ РЕАЛИЗАМ	МАСТИЛО.....	МЕТАБОЛИЗАМ У АРХИТЕКТУ- РИ
ЛЕГУРА.....		ЛИТЕРАРНОСТ – в. НАРАТИВ.....	МАГМАТСКЕ СТЕНЕ – в. КАМЕН	МАТЕРИЈА	МЕТАЛ
ЛЕДЕНО (КРАКЛЕ) СТАКЛО – в. КРАКЛЕ СТАКЛО		ЛИТОГРАФИЈА	МАДОНЕРИ	МАТЕРИЈАЛ У АРХИТЕКТУРИ	МЕТАР – в. МЕРЕ У АРХИТЕКТУ- РИ.....
ЛЕЗЕНА		ЛИТОГРАФСКИ КАМЕН – в. ЛИТОГРАФИЈА	МАЗОХИЗАМ	МАТЕРИЈАЛ У УМЕТНОСТИ	МЕТАУМЕТНОСТ
ЛЕКИТ – в. ГРЧКО ВАЗНО СЛИ- КАРСТВО		ЛИТУРГИЈСКЕ КЊИГЕ.....	МАЈМУН	МАТРИЦА	МЕТАФИЗИЧКО СЛИКАРСТВО
ЛЕКЦИОНАР		ЛИТУРГИЈСКИ ПРЕДМЕТИ	МАЈОЛИКА	МАТРОНЕУМ.....	МЕТАФОРА.....
ЛЕМЉЕЊЕ		ЛИЦЕНЦИЈА ПОЕТИКА (ЦЕНТИА РОЕТИСА) – в. УМЕТ- НИЧКА СЛОБОДА.....	МАЈСТОР	МАУЗОЛЕЈ	МЕТИЈЕ
ЛЕНД АРТ		ЛИЧНОСТ.....	МАЈУСКУЛА	МАХАГОНИ	МЕТОД
ЛЕПАК		ЛОБАЊА.....	МАК.....	МАЧ.....	
ЛЕПЕ УМЕТНОСТИ		ЛОВОР.....	МАКЕТА		

МЕТОДЕ ЛИКОВНОГ ОБЛИКОВАЊА	МОДА	МУШЕБАК, МУШАБАК	НЕГАЦИЈА, СТВАРАЛАЧКА	НОВЕ ТЕНДЕНЦИЈЕ
МЕТОДЕ НАУКЕ О ЛИКОВНИМ УМЕТНОСТИМА	МОДЕЛ	Н	НЕДОВРШЕНО УМЕТНИЧКО ДЕЛО – в. НОН ФИНИТО	НОВЕЧЕНОТО, НОВЕЧЕНОТО ИТАЛИЈАНО
МЕТОДИКА ЛИКОВНОГ ВАСПИТАЊА	МОДЕЛОВАЊЕ	НАБИ	НЕДОГЛЕД – в. ПЕРСПЕКТИВА	НОВИ БАЛЕТ
МЕТОНИМИЈА	МОДЕРНА, МОДЕРНА УМЕТНОСТ	НАГРИЗАЊЕ	НЕЗАВИСНОСТ	НОВИ БРУТАЛИЗАМ
МЕТОПА	МОДЕРНИ СТИЛ, МОДЕРНИЗАМ	НАДАХНУЋЕ – в. ИНСПИРАЦИЈА	НЕКРОПОЛА	НОВИ ВЕК
МЕТРООН	МОДУЛ	НАДВРАТНИК	НЕМИМЕТИЧКА УМЕТНОСТ	НОВИ ДИВЉИ
МЕХАНА	МОДУЛАРНА КООРДИНАЦИЈА	НАДГРОБНИ СПОМЕНИК – в. ГРОБ	НЕМИМЕТИЧКИ СИМБОЛ	НОВИ ЕНФОРМЕЛ
МЕХАНИЧКА УМЕТНОСТ – в. МАШИНСКА УМЕТНОСТ, МАШИНИЗАМ	МОДУЛАЦИЈА	НАДРЕАЛИЗАМ	НЕМОГУЋЕ / L'IMPOSSIBLE	НОВИ КЛАСИЦИЗАМ – в. НЕОСТИЛОВИ У АРХИТЕКТУРИ
МЕХУР ОД САПУНИЦЕ	МОДУЛОР	НАДСЛИКАВАЊЕ, ДОСЛИКАВАЊЕ	НЕОАВАНГАРДА	НОВИ ОБЈЕКТИВИЗАМ
МЕЦЕНАТСТВО	МОЗАИК	НАДСТРЕШНИЦА	НЕОБАРОК – в. БАРОК, в. НЕОСТИЛОВИ У АРХИТЕКТУРИ	НОВИ РЕАЛИЗАМ
МЕЦОТИНТА	МОЗАРАПСКА УМЕТНОСТ	НАЂЕНИ ПРЕДМЕТ (РЕДИ-МЕЈД)	НЕОБРАЂЕНИ БЕТОН – в. БЕТОН НЕО-ГЕО	НОВИ СЕНЗУАЛИЗАМ (НОВА ОСЕЂАЈНОСТ)
МЕШАВИНА ОБОЈЕНЕ СВЕТЛОСТИ – в. СВЕТЛОСТ	МОЛЕР	НАЗАРЕНСКА УМЕТНОСТ, НАЗАРЕНИ	НЕОГОТИКА – в. ГОТИКА, в. НЕОСТИЛОВИ У АРХИТЕКТУРИ	НОВИ ФОРМАЛИЗАМ
МЕШАЊЕ БОЈА – в. БОЈА	МОНОГОЛДС	НАЗИВ ДЕЛА	НЕОДАДА	НОВОЗАВЕТНЕ ТЕМЕ
МЕШОВИТА ТЕХНИКА – в. КОМБИНОВАНА ТЕХНИКА	МОНОГРАМ	НАИВНА УМЕТНОСТ	НЕОИМПРЕСИОНИЗАМ	НОВОПЛАТЕНИЗАМ, НЕОПЛАТЕНИЗАМ
МИЗАНСЦЕН	МОНОГРАМ ХРИСТОВ – в. ИХС	НАКИТ	НЕОКЛАСИЦИЗАМ	НОЖ
МИКЕНСКА УМЕТНОСТ	МОНОГРАФИЈА	НАМАЗ	НЕОКОНСТРУКТИВИЗАМ	НОН ПЛУС УЛТРА
МИКРОКОСМОС – МАКРОКОСМОС	МОНОЛИТ	НАМЕШТАЈ	НЕОЛИТСКА УМЕТНОСТ	НОН ФИНИТО
МИКРОН – в. МЕРЕ У АРХИТЕКТУРИ	МОНОТИПИЈА	НАОС	НЕОЛОГИЗАМ	НОРМА
МИКРОПЛАСТИКА – в. СИТНА ПЛАСТИКА	МОНОХРОМИЈА, МОНОХРОМАТСКА УМЕТНОСТ	НАРА	НЕО-НЕО	НОРМАНСКА УМЕТНОСТ
МИЛЕФЈОРИ	МОНТАЖА	НАРАНЦАСТА	НЕОПЛАСТИЦИЗАМ, НОВА ПЛАСТИЧНА УМЕТНОСТ	НОСАЧ
МИЛИТАНТНА АВАНГАРДА	МОНУМЕНТАЛНОСТ, МОНУМЕНТАЛНА УМЕТНОСТ	НАРАТИВ	НЕОПЛАТЕНИЗАМ – в. НОВОПЛАТЕНИЗАМ	НОЋНА СЦЕНА, НОКТУРНО
МИЉЕ	МОРАВСКА КУЋА	НАРАТИВНА ФИГУРАЦИЈА	НЕОПРИМИТИВИЗАМ	НОУМИЗАТИКА
МИМИКА – в. АНИМАЦИЈА	МОРАВСКА ШКОЛА	НАРОДНА АРХИТЕКТУРА	НЕОРЕНЕСАНСА – в. РЕНЕСАНСА, в. НЕОСТИЛОВИ У АРХИТЕКТУРИ	Њ
МИНАРЕ(Т)	МОРАЛИЗАТОРСКА УМЕТНОСТ	НАРОДНА УМЕТНОСТ	НЕОРЕАЛИЗАМ	ЊУ ВАЛД – в. НОВИ ДИВЉИ
МИНЕРАЛ	МОРЕСКА	НАРОДНО ГРАДИТЕЉСТВО	НЕОРЕНЕСАНСА – в. РЕНЕСАНСА, в. НЕОСТИЛОВИ У АРХИТЕКТУРИ	ЊУ ЕИЦ
МИНИЈАТУРА	МОРФОЛОГИЈА СТИЛА	НАРТЕКС – в. ПРИПРАТА	НЕОРОМАНТИЗАМ У АРХИТЕКТУРИ	ЊУЈОРШКА ШКОЛА – в. АПСТРАКТНИ ЕКСПРЕСИОНИЗАМ
МИНИЈУМ	МОСТ	НАРУЧИЛАЦ – в. КТИТОР	НЕОСТИЛОВИ У АРХИТЕКТУРИ	О
МИНИМАЛИЗАМ, МИНИМАЛИСТИЧКА УМЕТНОСТ	МОТИВ	НАРЦИЗАМ	НЕПИСМЕНОСТ, ЛИКОВНА	ОБЕЛИСК
МИНОЈСКА УМЕТНОСТ	МОШЕЈА – в. ЏАМИЈА	НАСЕЉЕ	НЕПРЕДМЕТНА УМЕТНОСТ	ОБЖЕ Д'АР
МИНУСКУЛА	МРЉА	НАСЛЕЂЕ	НЕПРИКАЗИВАЧКА УМЕТНОСТ – в. НЕМИМЕТИЧКА УМЕТНОСТ, в. НЕПРЕДМЕТНА УМЕТНОСТ	ОБЈЕКАТ
МИНУЦИОЗНОСТ – в. ДЕТАЉ, АКЦЕСОРАН	МРТВА ПРИРОДА	НАСТАМБА	НЕФИГУРАТИВНА СЛИКА	ОБЈЕКТНА УМЕТНОСТ – в. ПРЕДМЕТНА УМЕТНОСТ
МИСАЛ	МУВА	НАТИР МОРТ – в. МРТВА ПРИРОДА	НЕФОРМАЛНА УМЕТНОСТ	ОБЛАК
МИСТИЧНА УМЕТНОСТ	МУДЕХАР – в. МАВАРСКИ СТИЛ, МУДЕХАР	НАТПИС	НЕФУНКЦИОНАЛНОСТ	ОБЛИК
МИТ	МУЗА(Е)	НАТРАГ ПРИРОДИ – в. ПОВРАТАК ПРИРОДИ	НИЈАНСА	ОБЛУТАК
МИТОЛОГИЈА	МУЗЕЈ	НАТУРАЛИЗАМ	НИЈЕЛО	ОБОЖАВАЊЕ – в. АДОРАЦИЈА
МИТОЛОШКЕ ТЕМЕ	МУЗЕЈСКА ЗБИРКА – в. ЗБИРКА, УМЕТНИЧКА	НАУКА И УМЕТНОСТ	НИМБ – в. ОРЕОЛ	ОБОЈЕНИ МЕТАЛИ – в. МЕТАЛ
МИХРАБ	МУЗЕОГРАФИЈА	НАУКА О ЛИКОВНИМ УМЕТНОСТИМА	НИМФА	ОБОЈЕНОСТ – в. БОЈА
МНЕМОТЕХНИЧКО (МНЕМОНИЧКО) ПИСМО	МУЗЕОЛОГИЈА	НАЦИ, НАЦИСТИЧКА УМЕТНОСТ	НИША	ОБРАЗАЦ – в. ПРЕДЛОЖАК
МОБИЛИ	МУЗИЧКА ГРАФИКА	НАЦИОНАЛНА УМЕТНОСТ У АРХИТЕКТУРИ	НИШАН	ОБРАЗОВАЊЕ УМЕТНИКА
МОГУЛСКА УМЕТНОСТ	МУЛТИФУНКЦИОНАЛНОСТ	НАЦИОНАЛНИ СТИЛ	НОВА	ОБРАЗОВАЊЕ, УМЕТНИЧКО
	МУНСЕЛОВ СИСТЕМ БОЈА – в. БОЈА	НАЦРТ	НОВА СТВАРНОСТ	ОБРЕДНА УМЕТНОСТ
	МУРАЛ	НАЦРТНА ГЕОМЕТРИЈА	НОВА УМЕТНОСТ – в. АР НУВО	ОБРИС
	МУРАНО СТАКЛО – в. МИЛЕФЈОРИ	НЕБОДЕР	НОВА ФИГУРАЦИЈА	ОБРНУТА ПЕРСПЕКТИВА – в. ИНВЕРЗНА ПЕРСПЕКТИВА
	МУСАФИРХАНА	НЕВИЗУЕЛНА АПСТРАКЦИЈА	НОВАЦ	ОВАЛ – в. ЕЛИПСА
	МУСТРА – в. ПРЕДЛОЖАК	НЕГАТИВ – в. ФОТОГРАФИЈА		ОВАН
	МУТУЛЕ			ОГЛЕДАЛО

ОГРТАЧ	ОЛЕОГРАФИЈА	ОПТИЧКА ВАРКА	ОРИГИНАЛНОСТ	ОСНОВНЕ БОЈЕ – в. БОЈА
ОДЕЖДА, ВЛАДАРСКА	ОЛОВКА	ОПТИЧКА ОСА	ОРИЕНТАЛИЗАМ	ОСНОВНИ ОБЛИЦИ – в. ОБЛИК
ОДЕЖДА, ЦРКВЕНА	ОЛОВНО-БЕЛА	ОПТИЧКА УМЕТНОСТ – в. ОП-АРТ	ОРНАМЕНТ	ОСНОВНИ ТОН – в. ТОН
ОДЕОН	ОЛТАР	ОПТИЧКО-КИНЕТИЧКА УМЕТНОСТ	ОРОЛОГИЈУМ	ОСОВИНА
ОДЕЋА – в. КОСТИМ	ОЛТАРСКА ПРЕГРАДА	ОПТИЧКО-ТАКТИЛНО	ОРПИМЕНТ	ОСТРОГОТСКА УМЕТНОСТ
ОДЛИВАК – в. ЛИВЕЊЕ	ОЛТАРСКА СЛИКА (ПАЛА) – в. РЕТАБЛ	ОПУС	ОРТОГОНАЛНА ПРОЈЕКЦИЈА	ОТВОРЕНА И ЗАТВОРЕНА ФОРМА
ОДРАЗ, ТЕОРИЈА ОДРАЗА	ОЛТАРСКА СТАТУА	ОПУС АНГЛИКАНУМ	ОРТОГРАФСКА ПРОЈЕКЦИЈА	ОТОНСКА УМЕТНОСТ
ОДСЈАЈ – в. РЕФЛЕКС	ОЛТАРСКИ ПРОСТОР	ОПУС ЛИСТАТУМ	ОРУЖЈЕ	ОТОЧЕНТО
ОКВИР – в. РАМ	ОЛУЈА	ОПУС СЕКТИЛЕ	ОРФИЗАМ	ОТРОВНИ МАТЕРИЈАЛИ
ОКЕР	ОНИРИЧКА УМЕТНОСТ, ОНИРИЗАМ	ОР КОНКУР	ОРХЕСТРА, ОРКЕСТРА	ОТУЂЕЊЕ И УМЕТНОСТ
ОКО	ОНТОЛОГИЈА	ОРАНТ, ОРАНС	ОРХИДЕЈА	ОФИЦИЈЕЛНА УМЕТНОСТ – в. ЗВАНИЧНА УМЕТНОСТ
ОКОВ	ОПАЖАЊЕ	ОРАО	ОСА	ОФСЕТНА ШТАМПА
ОКСИДИ	ОП-АРТ	ОРАТОРИЈУМ	ОСВЕЋЕЊЕ – в. СВЕТЛО	
ОКТАЕДАР	ОПЕКА	ОРАХ	ОСЕЋАЊЕ МЕРЕ	
ОКТОИХ, ОСМОГЛАСНИК	ОПЛАТА	ОРГАНСКА АРХИТЕКТУРА	ОСМЕХ	
ОКУЛУС	ОПТИКА	ОРЕОЛ	ОСМОУГАОНИК, ОКТАГОН, ОКТОГОН	ИНДЕКС
ОЛ ОВЕР ПЕИНТИНГ			ОСНА СИМЕТРИЈА	ИНДЕКС АУТОРА
ОЛЕИНСКА КИСЕЛИНА				

Мак, детаљ зидне слике (1333. год. пре н. е.), Ел Амарна, гробница Нефертити

На Вили Сан (првобитно Вила Арновљевић, почетак XX века) Б. Таназевића у Врњачкој Бањи изграђеној у стилу сецесије, и данас је у поткровљу изнад првог спрата фасадна декорација са женском главом из чије косе ничу чауре м. са цветом у средини. И на другим бањским вилама чауре м. су главни мотив на улазним капијама од кованог гвожђа, гарантујући гостима уз бањску воду – окрепљујућ сан, одмор и излечење.

ЛИТ.: Edkins, D., *Opium: Historical Note of the Poppy in China*, Shanghai, 1889; Kritikos P. G., Papadaki, S. P., „The History of the Poppy and the Opium and their Expansion in Antiquity in the Eastern Mediterranean Area”, *Bulletin of Narcotics*, vol. 19, no. 3 (1967); Krikorian, A., „Were the Opium Poppy and Opium known in the Ancient Near East?”, *Journal of the History of Biology*, vol. 18, no. 1 (Spring, 1975); Стошић, Љ., „Почеци бањске архитектуре у Србији”, *Наша прошлост*, 11 (2010); Caneva, G., Altieri, A., Kumbaric, A., Bartoli, F., „Plant Iconography and its Message: Realism and symbolic Message in the Bernini Fountain of the Four Rivers in Rome”, *Scienze Fisiche e Naturali*, 31 (2020). Љ. С.

МАКЕТА (фр. *maquette* – модел у малом, макета) – умањена, у задатој размери изведена, верна репродукција постојећег грађевинског објекта или скулптуре, односно тродимензионални, пропорционално умањени модел идејног пројекта. Поред архитектонских и м. споменика, постоје м. возила и машинских постројења, по правилу лишених функционалности представљеног објекта, као и м. пејзажних и просторно-градитељских целина, као и м. позоришних кулиса. Пробни отисак публикације се назива м. књиге. Размера у којој се м. реализује изводи се у складу са њеном наменом. Макете примарно служе презентацији пројекта наручиоцу, због чега је на архитектонским конкурсима м. неизоставни део пројектне документације. Макете историјски значајних грађевина или целина, односно

њихове идеалне реконструкције које чине део музејских поставки имају важну педагошко-дидактичку функцију. Тој групи припадају и м. бродова и авиона изложене у поморским и ваздухопловним музејима. Макете се користе и у филмској индустрији, као и у туристичке сврхе.

Умањене верзије реалних објеката су се израђивале од античких времена. На широком простору Блиског истока, Египта и егејског басена Грчке пронађене су глинене м. грађевина, које су имале како симболичну тако и културалну функцију. Плутарх бележи да су уметници, поред предрачуна на конкурсе за храмове и колосалне скулптуре, подносили и моделе. Пронађено је неколико модела цркава из средњовековног периода, у Русији, Јерменији и један у Бугарској, али није разјашњено какву су функцију они имали. Макете су добиле на значају у XV, посебно у XVI веку. Осим што су презентовале изглед замишљеног дела, требало је да покажу и начин на који се дело може реализовати, што се посебно односило на велике градитељске подухвате. У Фиренци се чувају дрвене м. купо-

Микеланђело, *Макета* фасаде цркве Сан Лоренцо у Фиренци (1518)

МАКИМОНО (ЕМАКИМОНО, ЕМАКИ)

ле катедрале Ф. Брунелескија, као и она палате Строци С. дел Полајола, а у Павији м. катедрале (1497), такође израђена у дрвету. Чувена је и м. куполе базилике Светог Петра у Ватикану А. да Сангала, изведена у размери 1:30 (1539–46). Сачувана је и макета фасаде фирентинске цркве Сан Лоренцо, коју је урадио Микеланђело (око 1518), а познато је да је он презентовао једну дрвену м. ватиканске базилике папи Пију IV (1559–65). У Витлејему је средином XVII века израђен дрвени модел цркве Светог гроба, који се није изгубио.

У Народном музеју у Крушевцу чува се монументална дрвена м. Видовданског храма И. Мештровића (1912) у размери 1:50, која показује како је овај монументални споменик требало да изгледа.

Поред м. појединачних дела, постоје и м. рељефних планова, односно урбаних целина, било да је реч о илустрацији актуелног стања на терену, или о идеалној реконструкцији неке историјске целине. Таква је м. античког Рима која је изложена у Музеју римске цивилизације у Риму. Она показује како је изгледао Вечни град у време владавине цара Константина Великог. Направљена је од алабастарског гипса у размери 1:250. Са површином већом од 250 m², то је највећа реализована м. свих времена и најбоља и најкомплетнија реконструкција империјалног Рима (1933–37). Накнадно је проширивана и ажурирана у складу са резултатима археолошких открића и њен данашњи изглед потиче из 1971. године. Другачијег типа су м. француских

градава и утврђења, њих преко стотину, направљене у размери 1:600 крајем XVII века, које су данас највећим делом изложене у Музеју рељефних планова у Паризу, као документи првог реда о некадашњем изгледу тих целина.

Макете се израђују од различитих врста материјала – папира, пластике, дрвета, плуте, стакла или метала. Процес израде м. је макетирање, а изводи је макетар. Макете се израђују ручно, а данас и помоћу нових технологија које омогућавају штампање тродимензионалних објеката. Коначно, м. се могу сматрати и нумерички модели чија је предност, посебно код архитектонских објеката, у приказивању свих елемената екстеријера и ентеријера, с илузијом реалних перспектива, укључујући и осветљење објекта у складу са добом дана.

Д. Пре.

МАКИМОНО (ЕМАКИМОНО, ЕМАКИ) (јап. *maki* – ветар и *mono* – ствар; 絵巻物 – свитак, свитак са сликом) – врста традиционалног јапанског илустрованог ручног свитка направљеног од хоризонтално повезаних комада папира или свиле исте величине. Чита се постепеним одмотавањем ролне постављене на равну површину.

Супротност је *какемону* (какецику), традиционалном јапанском висећем свитку постављеном вертикално на зид, са штапићима на врху и дну. Традиционално се излаже у делу собе специјално дизајнираном за уметничка дела и дела од вредности. Садржај какемона може бити слика, песма или калиграфски запис.

Свитак је у јапанској култури познат од VI века, када га доносе будистички мисионари из Кине и Кореје. Иако настали у Кини, свој пуни израз м. добијају у Јапану. Првенствено су их користиле школе борилачких вештина за преносење техника или диплома. Починије да се прави на царском двору за време хејан периода (X век), али из овог периода није сачуван ниједан примерак. Правиле су их аристократе на двору. Најстарија ремек-дела м. потичу из златног доба ове уметности, из XII и XIII века. Теме су биле историјске или религијске, а бавиле су се романсама или причама. Њихова популарност опада средином XIV века, када слаби и утицај аристократије и када их цртају учени сликари религиозне тематике. Приликом сликања претерано је коришћен сребрни и златни прах, и више се бринуло о техничком него о креативном извођењу. С појавом илустроване књиге у Јапану у XVI веку, израда м. скоро да нестаје.

Пошто се м. умотава, боје се наносе у танком, равном слоју како би се избегло пуцање,

И. Мештровић, *Макета Видовданског храма* (1912), Крушевац, Народни музеј

